

Ови Турци разликују се од Османа, који су у последњим годинама 13-ог и у почетку 14-ог века, особито у некадашњој Витинији, положили темељ својој потоњој силној држави. Блиско племенско сродство и религиозна заједница Османа са осталим мало-азијским Турцима не сметаху ни мало, да често и међу собом ратују. Оркан, владалац Османа, уздржавао се до сада од насртања на Европу, мада је већ и онда промишљао и тежио, да освоји Европу; али је пре свега желео, да своју власт утврди у Малој Азији, па није хтео да своју силу растури. Међутим није дуго потрајало, а већ се указа жељена прилика, да се у европске послове умеша. Царица Ана, видећи да својом снагом не ће више моћи савладати Кантакузена, који је такође налазио снажну потпору у турским помоћним четама, потражи помоћи код османског владоца Оркана, трудећи се, да га сјајним обећањима приволи, да своју војску пошље у Европу против Кантакузена. Оркан приста на ову понуду, и два пута је долазио у Европу са својим четама. Али Кантакузен одржа победу, а Османи, починивши грдна пустошења, вратише се дома. Ма да је Кантакузен неке користи задобио, на скоро је ипак увидео, да не ће пресудно успети, ако Оркан још даље успомаже царици Ани и њезином сину Јовану Палеологу.

Да би пријатељство Османа задобио, Кантакузен је своју ћерку жртвовао, понудив је 1346-е године за жену већ остарелом Оркану. Владалац Османа прими ову понуду, и овом се женидбом оствари савез међу Кантакузеном и Орканом, који у својим последицама онако судбоносан беше. Од тога је доба Оркан често слао своје чете у помоћ своме тасту, које су слабо успевале противу Душана, али су тим више ојадиле византијску државу. Османи, који су прелазили у Европу као савезници, на скоро су заборавили на државне користи и на користи њихова пријатеља Кантакузена, те су све јасније показивали своје освајачке тежње. Кантакузен је увидео опасност, која му је с те стране претила, али је већ било доцне, да се ова отклони. 1356-е године заузеше Османи на обалама Хелеспонта малу тврђаву Цимпу, и овде се стално угнездише. Друге године освојише и Калипољ. Тиме су Османи положили темељ своме сталном настанку у Европи.

Ово се догодило већ после смрти Душанове. Докле је он живео, Османи се нису могли осилити. Али је и Душан предвиђао опасност, која од овога азијскога народа прећаше не само Византији, него и Србији. У последњој години живота свога (1355 или 1350 год.) прикупи велику војну силу, да заузме Византију. Али Душан на овоме походу умре, а с њим паде у гроб и величина српске државе.

Душанова пажња није била управљена само на исток. Експансивна сила, која се тада појавила у српској држави, захтевала је, да се ова шири у свима правцима. Одмах у почетку своје владавине допр'о је Душан до Саве, тако, да Карло Роберт мораде потражити средства, како би се од њега одбранио. Али не дође до судара међу овим двама државама. Позније кад мађарски краљ Лајош (Велики) 1346 године дође у Дадмацију, забрину се Душан, да Босна не постане права мађарска провинција, те с тога се поче договарати с папом, уверавајући га, да ће примити католичку веру, На такве услове одмах му обрече папа, да ће га заштитити, и да ће му његова освајања признати. Кад се пак Лајош удаљи у Напуљ, Душан опет прекиде своје преговоре с папом. После неколико година спремао се Лајош за нов поход у Напуљ, али је најпре заповедио бану Стевану Котромановићу, да са својим четама прође кроз све покрајине до Котора, јамачно да тиме Душана застраши. С тога Душан друге године, кад се краљ Лајош бављаше у Напуљу, упаде у Босну, опседе, истина без